

N:o 102.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1904.
— — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående undersökning rörande antalet vanföra och lytta i Sverige.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 17.)
(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 30.)

Till Konungen.

I en inom Riksdagen väckt motion har gjorts framställning om företagande af en undersökning rörande antalet lytta och vanföra i Sverige.

Att antalet af sådana oförskyllt lidande, hvilka genom medfödda kroppsslyten, sjukdomar eller olyckshändelser förlorat sina lemmars bruk, äfven i Sverige såväl som öfverallt annorstädes är mycket stort, lärer visserligen utan särskild undersökning kunna förutsättas. Men icke ens approximativt kan man till siffran angifva, huru många vanföra som verkligen finnas i vårt land, eller i hvilken grad dessa vanföra genom sitt lyte äro oförmögna till kroppsarbete, enär ingen fullt användbar, alla fall omfattande statistik inom detta område är att tillgå.

Att de vanföras och lyttas ställning måste vara ganska svår, torde vara lätt att inse. Visserligen har hvar och en, som di följd af vanförhet eller lyte är oförmögen att genom arbete förvärfva hvad till

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 21 Häft. (N:is 102—107.) 1

lifvets uppehållande oundgängligen erfordras» och som saknar egna medel samt underhåll och vård af annan, rätt att enligt gällande fattigvårdsförordning erhålla nödtorftig fattigvård af vederbörande kommun. Men oafsedt att det för många, som förut varit van att draga försorg om sig själf, måste kännas hårdt och förödmjukande att falla fattigvården till last, torde nog äfven på vissa ställen fattigvårdens »nödortfiga» underhåll vara ganska knappt. Under sådana förhållanden måste hvarje försök att åter göra ifrågavarande hårdt pröfvade medmänniskor till nyttiga samhällsmedlemmar, hvilka med eget arbete kunde åtminstone i någon mån bidraga till sitt uppehälle, vara ett steg i den rätta riktningen. Bäst vinnes utan tvifvel detta mål genom att lära dem att arbeta efter en viss, för de särskilda fallen lämpad metod. För den skull har man också här och där börjat inrätta slöjdskolor eller s. k. arbetsskolor för vanföra och lytta. Vårt grannland Danmark har gått i spetsen för denna frågas praktiska lösning.

Äfven i vårt land hafva på senare tider föreningar bildats för inrättande af undervisningsanstalter för vanföra och lytta, och på förslag af Eders Kungl. Maj:t har Riksdagen till understöd åt sådana anstalter samt till bekostande af deras inspektion beviljat anslag å extra stat, för år 1905 utgående med 8,000 kronor. Det torde emellertid vara uppenbart, att med det stora antal lytta och vanföra, som tvifvelsutan finnes i vårt land, detta bidrag från statens sida måste vara otillräckligt, därest nu förefintliga och möjligen uppstående nya föreningar för bistånd åt dessa olyckliga skola blifva i stånd att lämna nödig uppfostran och vård åt ett någorlunda afsevärdt antal af dem. Någon tillförlitlig beräkning af det verkliga anslagsbehovet kan dock icke för närvarande göras, då, såsom Riksdagen redan framhållit, någon fullt användbar statistik rörande de lytta och vanföra i vårt land icke finnes. Det är därför först och främst nödigt att bringa till stånd en tillförlitlig kännedom om deras antal, emedan eljest nödig öfversikt öfver uppgiftens omfattning skulle brista och planmässigheten i arbetet gå förlorad. Särskildt synes det därvid vara viktigt att inhämta kännedom om antalet *obemedlade* lytta och vanföra, emedan ju dessa i första hand äro i behof af lämplig sjukbehandling och uppfostran för att kunna förtjäna sitt uppehälle eller åtminstone efter måttet af krafter och begåfning bidra därtill. Men då dessutom graden af vanförhet är af stor betydelse för föreliggande frågas utredning, torde äfven detta moment böra tagas i beaktande vid en blifvande undersökning. Denna undersökning, för hvars omhänderhafvande statistiska centralbyrån otvifvelaktigt är bäst skickad, bör icke stanna vid en endast en gång utförd

räkning, utan sedan upptagas i den allmänna befolkningsstatistiken såsom ett ständigt föremål för dess redogörelse. Och undersökningen synes böra ske efter ett särskildt, af sakkunniga personer utarbetadt program, som kunde tjäna dem, af hvilka uppgifterna komme att infördras, till ledning och efter rättelse. Blevde vidare i enlighet med detta program ett enkelt och lättfattligt formulär uppgjort, skulle nog sedermera detta formulär kunna utan alltför stor svårighet ifyllas af vederbörande fattigvårdsstyrelser, hvilka, helst om de sökte samarbeta med sina pastorsämbeten, tvifvelsutän skulle bäst kunna lämna upplysning om befintliga lytta och vanföra inom de särskilda kommunerna, så att en möjligast tillförlitlig statistik å detta område blefve bragt till stånd.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, och då Riksdagen finner den af motionären föreslagna undersökningen önskvärd och behöflig, får Riksdagen härmed hos Eders Kungl. Maj:t anhålla om utförande af nödig undersökning rörande antalet lytta och vanföra i landet.

Stockholm den 13 maj 1904.

Med undersåtlig vördnad.
